

Het VCRO, art. 4.3.9.: de omgevingsvergunning in relatie tot aansluiting op openbare of private zuiveringscapaciteit voor huishoudelijk afvalwater

In sommige gebieden wordt riolering pas op een later tijdstip aangelegd. De Vlaamse Regering heeft daarom, binnen het kader van het principe 'geen nieuwe bebouwing zonder afvalwaterzuivering', de lozingsvoorwaarden voor bepaalde nieuwe gebouwen of verkavelingen aangescherpt. Hiervoor is de VCRO (Vlaamse Code Ruimtelijke Ordening) aangepast.

In dit document lees je hoe je als ontwerper de nieuwe verplichtingen toepast in jouw project. We beperken ons tot situaties waar nog geen openbare riolering is of waar de openbare riool nog niet is aangesloten naar een zuivering (collectief te optimaliseren buitengebied).

Inhoud

1	Algemene juridische context	3
1.1	De basis: de lozingsvoorwaarden uit Vlarem II	3
1.2	Strengere voorwaarden door aanpassing VCRO	3
1.2.1	Verkavelen van gronden.....	4
1.2.2	Bouwen of herbouwen van een gebouw dat huishoudelijk afvalwater loost	4
2	Stappenplan voor de ontwerper	5
2.1	Raadpleeg eerst het zoneringsplan	5
2.2	Vraag preadvies bij de rioolbeheerder	6
2.3	Wat als er geen riolering is gepland binnen de zes jaar?	7
2.4	Verantwoordelijkheden en kosten	7
3	Mogelijkheden zuivering	7
3.1	Wat is een IBA of KWZI?	7
3.2	Verschillende soorten IBA's/KWZI's.....	8
3.3	Aandachtspunten voor een goede werking van de IBA/KWZI	9
3.4	Alternatieven.....	9
3.4.1	Individuele versus gezamenlijke afvalwaterzuiveringsinstallatie.....	9
3.4.2	Pompstation of persleiding naar bestaande riolering	10
3.4.3	Gesloten opvangsysteem	10
4	Waar moet het effluent naartoe?	10
4.1	Effluent indirect aansluiten op grondwater	10
4.2	Aansluiten op een waterloop of gracht.....	11
5	Onderhoud en beheer	12
5.1	Wanneer neemt de rioolbeheerder het beheer over?	12
5.2	Wat als de rioolbeheerder het beheer niet overneemt?	13
6	Wat als er openbare riolering naar een RWZI wordt aangelegd?.....	14
7	Keuring privéwaterafvoer	15
8	Saneringsbijdrage	15
8.1	Vrijstelling saneringsbijdrage/vergoeding	15
8.2	IBA-tarief.....	15

1 Algemene juridische context

1.1 De basis: de lozingsvoorwaarden uit Vlarem II

Wat er met de lozing van huishoudelijk afvalwater (HA) moet gebeuren, hangt af van de zone waarin het gebouw ligt. Je kan die zonering raadplegen via het [geoloket zonering](#).

Clusters

- collectief geoptimaliseerd buitengebied
- collectief te optimaliseren buitengebied
- individueel te optimaliseren BG - IBA aanwezig
- individueel te optimaliseren BG - IBA gepland
- individueel te optimaliseren BG - gesloten opvangsysteem aanwezig
- individueel te optimaliseren BG - gesloten opvangsysteem - gepland
- Centraal gebied**
- Centraal gebied

De lozingsvoorwaarden zijn vastgelegd in Vlarem II en zijn afhankelijk van de zonering:

- In centraal gebied en collectief geoptimaliseerd buitengebied is openbare riolering aanwezig die aansluit op een operationele RWZI (rioolwaterzuiveringsinstallatie). Hier geldt de verplichting om het HA aan te sluiten op de riool.
- In het collectief te optimaliseren buitengebied is er nog geen riool aanwezig of de aanwezige riool leidt nog niet naar een operationele RWZI. In afwachting van de aanleg van riolering of van de aansluiting op de RWZI is minstens een voorzuivering (septische put) noodzakelijk.
- In het individueel te optimaliseren buitengebied (rode cluster) moet het HA gezuiverd worden in een IBA (individuele behandeling afvalwater).
- In het niet gezoneerd gebied gelden dezelfde voorwaarden als in het individueel te optimaliseren buitengebied, tenzij een aansluiting mogelijk is naar bestaande riolering naar een operationele RWZI.

In het collectief te optimaliseren buitengebied moet het HA dus enkel (minstens) voorbehandeld worden. Dit betekent dat enkel een septische put verplicht is, in afwachting van de aanleg van riolering. Voor eengezinswoningen betekent dit een septische put van minstens 3.000 liter. Het kan echter (heel) lang duren voor er riolering wordt aangelegd. Daarom heeft de Vlaamse Regering, in het kader van het principe 'geen nieuwe bebouwing zonder afvalwaterzuivering', de **lozingsvoorwaarden voor bepaalde nieuwe gebouwen of verkavelingen verstrengd. Daartoe werd de VCRO (Vlaamse Code Ruimtelijke Ordening) uitgebreid.**

1.2 Strengere voorwaarden door aanpassing VCRO

[Artikel 4.3.9](#) legt **strengere voorwaarden op voor de zuivering van huishoudelijk afvalwater** bij de aanvraag van een omgevingsvergunning voor het bouwen of herbouwen van gebouwen of voor het verkavelen van gronden. Dit artikel is van kracht op omgevingsvergunningsaanvragen vanaf 1 januari 2025.

Door de aanvragers van vergunningen moet vanaf dan ook een beslissingsboom ingevuld worden. Meer info hierover, vind je op: <https://omgeving.vlaanderen.be/nl/voorwaarden-inzake-waterzuivering-vcro-artikel-439>

1.2.1 Verkavelen van gronden

Een omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden kan alleen verleend worden als aan één van de volgende voorwaarden is voldaan:

- de vergunningsaanvraag omvat de aanleg van riolering binnen het project. Die riolering wordt:
 - o ofwel onmiddellijk aangesloten naar de RWZI
 - o ofwel bevestigt de rioolbeheerder dat de aanbesteding van de openbare riolering naar de RWZI binnen de zes jaar gepland is (in afwachting is een dan septische put voldoende)
- indien de onmiddellijke aansluiting naar een RWZI niet kan en de aanbesteding niet binnen de zes jaar mogelijk is, dan legt de aanvrager zelf een collectieve of individuele zuivering(en) aan.

Als de aanvrager zelf geen riolering of collectieve of individuele zuivering voorziet binnen het project, worden in de omgevingsvergunning de verkavelingsvoorwaarden tot sanering (via riool naar RWZI of collectieve of individuele zuivering) opgelegd.

Een uitzondering geldt voor een verkaveling van maximaal één bijkomende bouwkael in collectief te optimaliseren buitengebied (groene cluster): in dat geval is een septische put voldoende.

1.2.2 Bouwen of herbouwen van een gebouw dat huishoudelijk afvalwater loost

In een rode cluster of niet gezoneerd gebied kan de omgevingsvergunning enkel verleend worden als ofwel:

- de IBA/collectieve zuivering opgenomen is in de verkavelingsvergunning van de gronden
- de aanvrager zelf een IBA of collectieve zuivering aanlegt (deze kan later aan de rioolbeheerder overgedragen worden).

In een groene cluster kan de omgevingsvergunning voor het bouwen of herbouwen van gebouwen met meer dan negen woongelegenheden enkel verleend worden als aan één van de volgende voorwaarden is voldaan:

- HA wordt onmiddellijk aangesloten naar de RWZI
- indien onmiddellijk aansluiten op de RWZI niet mogelijk is:
 - o de rioolbeheerder bevestigt dat de aanbesteding van de openbare riolering naar de RWZI binnen de zes jaar gepland is (septische put is dan voorlopig voldoende)
- Indien onmiddellijke aansluiting op RWZI onmogelijk en aanbesteding openbare riolering niet binnen de zes jaar:
 - o ofwel moet de IBA of collectieve zuivering opgenomen zijn in de verkavelingsvergunning van de gronden
 - o ofwel moet de aanvrager zelf individuele of collectieve zuivering aanleggen (deze kan later aan de rioolbeheerder overgedragen worden).

Samengevat:

Vanuit de VCRO art. 4.3.9 is voor vergunningsaanvragen vanaf 1 januari 2025 in groene clusters een IBA/KWZI verplicht als er nog geen rioleringsproject gepland is binnen de 6 jaar bij:

- Bouwen vanaf 10 wooneenheden
- Verkavelen naar +2 loten

Nazicht projecten ≤ 6 jaar: zie meerjarenplan rioolbeheerder.

2 Stappenplan voor de ontwerper

Dit document richt zich op situaties waarin openbare riolering ontbreekt of waarbij de aansluiting op de RWZI nog niet gerealiseerd is (collectief te optimaliseren buitengebied). Wanneer in een dergelijk gebied een vergunning wordt aangevraagd voor een project met meer dan negen woongelegenheden of voor een verkaveling, kan het noodzakelijk zijn om zelf te voorzien in een individuele of collectieve behandeling van afvalwater.

Hoe kan je als bouwheer of ontwerper vaststellen of deze verplichting op jouw situatie van toepassing is?

1. Raadpleeg het zoneringsplan
2. Vraag preadvies bij de rioolbeheerder

2.1 Raadpleeg eerst het zoneringsplan

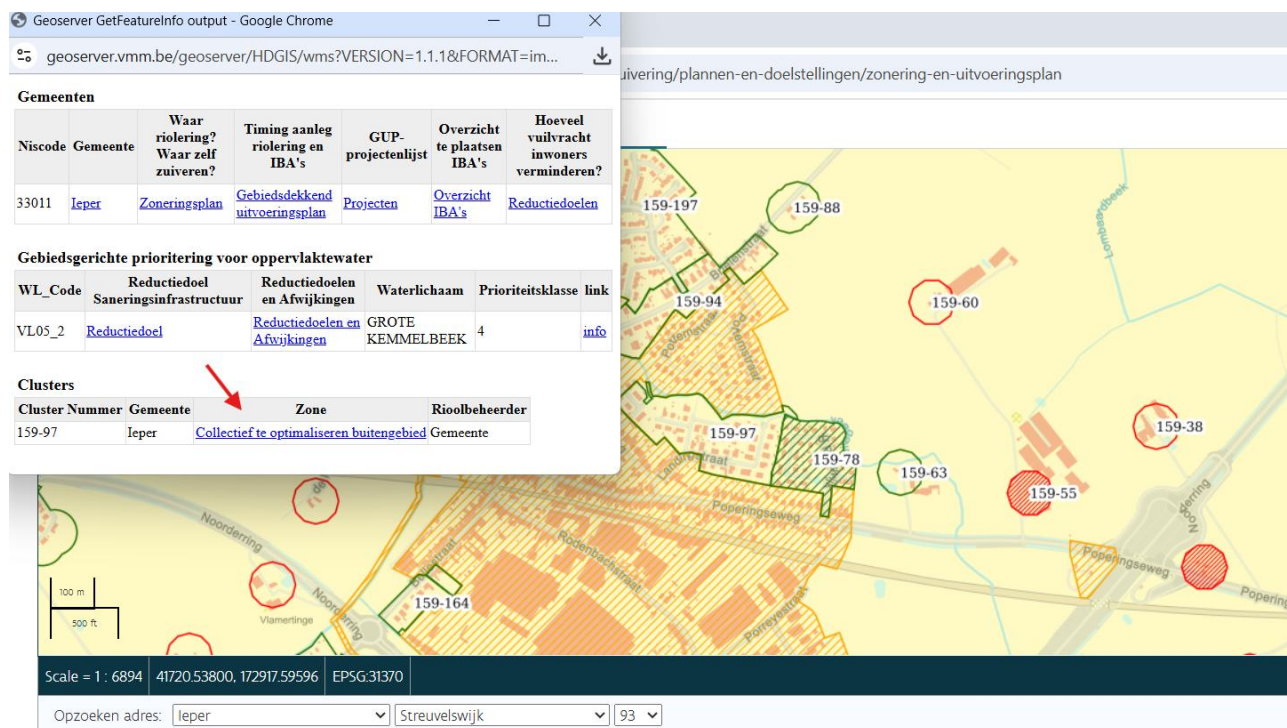
Bekijk of jouw project gelegen is in collectief te optimaliseren buitengebied.

Dit kan via volgende websites:

- <https://vmm.vlaanderen.be/beleid/waterbeleid/riolering-en-waterzuivering/plannen-en-doelstellingen/zonering-en-uitvoeringsplan>
- <https://www.vlaanderen.be/geopunt/kaarttoepassingen/geoloket-zoneringsplannen-en-gebiedsdekkende-uitvoeringsplannen>

De kaartlaag 'Zoneringsplan: clusters' staat standaard aan. Zoek een adres op om het zoneringsplan te bekijken. Gebruik de infoknop linksboven en klik op het perceel; in het extra venster zie je de zone. Staat er geen zone, dan hoort het perceel bij niet-gezoneerd gebied.

Neem bij twijfel over de zonering contact op met de rioolbeheerder. De zonering wordt enkele keren per jaar bijgewerkt, dus er kan inmiddels een rioleringsproject zijn uitgevoerd.

2.2 Vraag preadvies bij de rioolbeheerder

Aantonen van een gepland rioleringsproject

Als jouw project gelegen is in 'collectief te optimaliseren buitengebied' dien je na te gaan of er binnen de 6 jaar een openbaar rioleringsproject gepland is of niet.

Volgens het VCRO moet er aangetoond worden dat de aanbesteding van een riolering aangesloten op een operationele openbare waterzuiveringsinstallatie gepland is binnen de zes jaar, overeenkomstig een meerjarenplan dat is opgemaakt door de rioolbeheerder ter uitvoering van de saneringsverplichting.

- ≤ 6 jaar tot aanbesteding rioleringsproject: dan is een septische put voorlopig voldoende
- > 6 jaar tot aanbesteding rioleringsproject: individuele of collectieve zuivering is verplicht om een omgevingsvergunning te bekomen,
 - bij verkaveling vanaf meer dan 2 bijkomende kavels
 - bij (her)bouwen van meer dan 9 woongelegenheden

Waar vind je informatie over geplande rioleringsprojecten?

De meerjarenplanning van de rioolbeheerder geeft aan of er binnen 6 jaar een rioleringsproject gepland staat. Deze planning is nog niet voor alle rioolbeheerders beschikbaar en is niet publiek toegankelijk. Zowel de vergunningsaanvrager als de vergunningverlener moeten dus advies inwinnen bij de rioolbeheerder. De rioolbeheerder per gemeente vind je op: [Wie is mijn rioolbeheerder?](#)

Rechtstreekse contactgegevens rioolbeheerders die meegewerkt hebben aan dit document:

- Fluvius: riolering.centrum@fluvius.be
- Pidpa: adviesaanvraagVlaamseOverheid@pidpa.be
- Farys: vergunningen@farys.be
- Riopact: advies@aquafin.be

2.3 Wat als er geen riolering is gepland binnen de zes jaar?

Dan moet je zelf een individuele of collectieve zuivering voorzien.

Vraag bij de rioolbeheerder na welke richtlijnen verder van toepassing zijn. Het kan ook zijn dat de rioolbeheerder je zelf een oplossing aanbiedt (zie verder). Informeer je hier tijdig over om een correct ontwerpplan op te maken vóór indiening van de omgevingsvergunning.

2.4 Verantwoordelijkheden en kosten

Informeer hiernaar bij jouw rioolbeheerder: [Wie is mijn rioolbeheerder?](#)

3 Mogelijkheden zuivering

3.1 Wat is een IBA of KWZI?

Beiden zijn zuiveringsinstallaties.

- De term IBA wordt gehanteerd voor zuiveringsinstallaties van huishoudelijk afvalwater van 1 tot 20 inwonerequivalenten (IE).
- De term KWZI (kleinschalige waterzuiveringsinstallatie) wordt gebruikt voor zuiveringsinstallaties van huishoudelijk afvalwater van 21 tot 2.000 inwonerequivalenten (IE).

Een collectieve IBA kan ook het huishoudelijk afvalwater van verschillende woningen samen zuiveren. Van zodra de capaciteit van de installatie meer dan 20IE bedraagt, spreken we dan over een KWZI.

Een septische put geeft enkel een minimale behandeling van het afvalwater waarbij de bezinkbare en zwevende delen grotendeels worden afgescheiden en het ruw afvalwater (hoofdzakelijk meegevoerde fecaliën) wordt vloeibaar gemaakt. De zuivering is niet verregaand genoeg om als afvalwaterbehandeling te gelden, maar kan wel als voorbehandeling dienen. Het effluent kan dan later verdere zuiveringsstappen ondergaan.

Een IBA en KWZI zijn installaties die voorzien zijn op het zuiveren van zowel grijs als zwart afvalwater. De werking berust in de meeste gevallen op de inzet van bacteriën. Deze bacteriën zitten van nature al in het huishoudelijk afvalwater. Door optimale omstandigheden te creëren in de IBA/KWZI, zorgen deze bacteriën ervoor dat schadelijke stoffen worden omgezet in minder schadelijke stoffen en verdere bacteriegroei.

Meestal gebeurt de zuivering in drie stappen al dan niet in afgescheiden compartimenten:

- de voorbehandeling
- de biologische zuivering
- de nabehandeling

De goede werking is afhankelijk van vele schakels: de kwaliteit van het toestel, de plaatsing van het toestel, de opstart, het afvalwater dat geloosd wordt en het onderhoud.

Het wordt aangeraden om een Benor/Vlaminor gekeurde installatie (certificaat van toepassing op installaties tot 50IE) te plaatsen en/of voldoende referenties op te vragen.

- [Lijst van BENOR-vergunningen voor waterzuivering | Certipro](#)
- [Lijst van VLAMINOR-vergunningen en -certificaten voor waterzuivering | Certipro](#)

Regenwater mag niet aangesloten worden op een IBA/KWZI en dient dus afgekoppeld te worden voorafgaand aan de ingebruikname.

Zie ook de FAQ op [IBA - VLARIO](#).

3.2 Verschillende soorten IBA's/KWZI's

De technieken die het meest worden toegepast bij IBA's en KWZI's kan men onderverdelen in extensieve en intensieve systemen.

Bij de extensieve systemen, vaak bovengrondse systemen onderscheidt men:

- Niet beluchte helofytenfilters (vaak rietvelden)
- Andere niet beluchte filtersystemen

De intensieve systemen (soms ook compacte systemen genoemd) worden gekenmerkt door een beluchting waarvoor energie noodzakelijk is. Enkele voorbeelden:

- Slib op drager systemen, bv.:
 - Ondergedompelde beluchte bacteriefilter of submerged aerated filter (SAF)
 - Biorotoren of rotating biological contactor (RBC)
- Actief slib installaties, bv.:
 - Sequencing batch reactor (SBR)

Ook beluchte helofytenfilters of beluchte filterbedden kunnen onder de intensieve zuiveringssystemen gerekend worden.

Het zuiveringsproces kan in een of meerdere trappen verlopen, waarbij verschillende technieken gecombineerd kunnen worden.

Overleg steeds met de verdeler of producent over de correcte afmetingen en capaciteit van jouw IBA/KWZI en of er bijkomende (individuele) voorbehandelingsinstallaties nodig zijn. Ook is het mogelijk dat de vergunningsverlener of rioolbeheerder specifieke voorwaarden hanteert die gevolgd moeten worden.

De keuze van het zuiveringssysteem begint bij de technische mogelijkheden van de inplantingsplaats. Maar ook het influentdebiet en de belasting van het afvalwater spelen een belangrijke rol. Daarnaast zijn er een aantal kwalitatieve en financiële criteria die tot een goede keuze moeten leiden.

In volgorde van belangrijkheid zijn volgende criteria keuzebepalend:

- Zuiveringsprestaties
- Duurzaamheid van de materialen
- Storingsdetectiesysteem
- Kostprijs
- Vervangbaarheid van de installatie of van onderdelen ervan
- Stabiliteit van de installatie
- Bijsturingmogelijkheden in de procesvoering
- Onderhoudsbehoefte
- Gebruikscomfort
- Afwerking van de installatie

De garantie voor een goede werking van de installatie is van primair belang en zal ook de exploitatiekost gunstig beïnvloeden.

3.3 Aandachtspunten voor een goede werking van de IBA/KWZI

Sluit enkel huishoudelijk afvalwater aan op de zuiveringsinstallatie. Gebruik bij voorkeur milieuvriendelijke producten. Zorg dat er geen regenwater aangesloten zit op de IBA/KWZI (bv. water van terras/inrit). Is er sprake van bedrijfsafvalwater dan moet hiervoor een aparte oplossing gevonden worden.

Elke IBA/KWZI heeft voor een bepaalde stap wel energie nodig. Garandeer steeds de elektrische voeding van de installatie. Maak hiervoor de nodige afspraken en/of voorzie een afzonderlijke aansluiting op het net.

De lozing van zwembadwater (filter/backwash of overloop) op een IBA/KWZI is ten zeerste af te raden en zal vaak niet worden toegelaten.

Doe regelmatig een visuele controle op het gezuiverde water uit de IBA/KWZI (via controleput). Als het water transparant en bijna geurloos is, is dat alvast een goed teken. Bij sommige afvalwaterzuiverings-systemen krijg je storings- of andere meldingen op een schermje. Houd dit in het oog. Ook is het vaak mogelijk om de zuiveringssystemen te voorzien van telemetrie, waarbij er bij bepaalde storings- of meldingen ook een sms of melding wordt verstuurd.

Een regelmatig onderhoud is essentieel. Een jaarlijks onderhoud is aangewezen. Het is aanbevolen om een omnium onderhoudscontract af te sluiten dat in de nodige garanties en herstellingen voorziet.

Zorg ervoor dat er duidelijke afspraken zijn met betrekking tot het correct gebruik en beheer.

3.4 Alternatieven

3.4.1 Individuele versus gezamenlijke afvalwaterzuiveringsinstallatie

De regelgeving voorziet de mogelijkheid om de zuivering van het afvalwater individueel of collectief te organiseren. Wanneer de woningen dichtbij elkaar gelegen zijn, kan het aangewezen zijn om een gezamenlijke afvalwaterzuiveringsinstallatie aan te leggen.

Tracht bij de bepaling van de nodige capaciteit een correcte inschatting te maken. Hoewel een gemiddelde van 2,5 inwoners/woning vaak gehanteerd kan worden, kan dit mogelijk leiden tot een te klein gedimensioneerde installatie.

Als er activiteiten naast bewoning ook zorgen voor afvalwater dient ook hiermee rekening gehouden te worden. Hiervoor kan men gebruik maken van de dimensioneringsregels die ook zijn terug te vinden op: [Dimensionering septische put - VLARIO](#).

Bij situaties met een discontinue aanvoer van afvalwater kan het nodig zijn om de nodige buffervoorzieningen te voorzien om de hoeveelheid afvalwater dat naar de zuiveringsinstallatie wordt aangevoerd zo constant mogelijk te houden.

Als de gezamenlijke IBA of KWZI een omgevingsvergunning vergt is aan te raden deze als afzonderlijk deel van de vergunningsaanvraag in te dienen zodat het beheer ervan eventueel kan overgedragen worden.

3.4.2 Pompstation of persleiding naar bestaande riolering

Het kan ook zijn dat de vergunningsverlener of rioolbeheerder je verplicht of aanbeveelt om het afvalwater toch aan te sluiten op een rioolstelsel. Dit zal dan vaak moeten gebeuren via een persleiding en pompstation.

Werken op openbaar domein moeten door (of in opdracht van) de gemeente/rioolbeheerder gebeuren.

3.4.3 Gesloten opvangsysteem

Een IBA is minder geschikt voor gebouwen waar bij langere periodes geen afvalwater wordt geproduceerd (bv. een vakantiehuisje). In dat geval kan het aangewezen of verplicht worden om te kiezen voor een gesloten opvangsysteem (put zonder infiltratie of overloop) met een periodieke ophaling en afvoer door een erkende verwerker. Dit is echter enkel werkbaar voor heel kleine afvalwaterstromen.

4 Waar moet het effluent naartoe?

Het gezuiverde afvalwater dat de installatie verlaat noemen we het effluent. Je kan het effluent lozen in een waterloop of gracht of indirect in het grondwater.

4.1 Effluent indirect aansluiten op grondwater

Voor niet ingedeelde inrichtingen is dit in Vlarem II art. 6.9.2 geregeld.

Artikel 6.9.2.1

Huishoudelijk afvalwater wordt minimaal behandeld conform de algemene voorwaarden, vermeld in artikel 6.2.2.3.1 en 6.2.2.4.1, voor het in een infiltratievoorziening geloosd wordt.

Artikel 6.9.2.2

De volgende voorwaarden zijn van toepassing op de [...] lozing van huishoudelijk afvalwater in grondwater :

- 1° elke lozingsmethode waarbij het afvalwater rechtstreeks in de bodem of in een grondwaterlaag wordt geïnjecteerd, is verboden;
- 2° alleen de indirecte lozing van huishoudelijk afvalwater is toegestaan. Het is verboden hierin afvalstoffen te lozen of te laten toekomen;
- 3° de indirecte lozing moet gebeuren via een infiltratievoorziening die aan de volgende voorwaarden voldoet:
 - a) een maximale diepte van 10 meter onder het maaiveld;
 - b) [...]
 - c) [...]
 - d) de kwaliteit van het geloosde afvalwater moet bemonsterbaar zijn;
- 4° lozing in grondwater van huishoudelijk afvalwater is verboden als de openbare weg van openbare riolering is voorzien.
- 5° [...]

Het effluent mag aangesloten worden op een infiltratievoorziening. Het effluent blijft volgens de huidige regelgeving 'afvalwater'.

Het effluent mag in dezelfde infiltratievoorziening dan deze van regenwater, maar dit wordt afgeraden. Zie meer info in document [Aanbeveling dimensionering infiltratievoorziening regenwater en/of effluent - VLARIO](#).

Voor ingedeelde inrichtingen is er een bijkomende bepaling (Vlarem II art. 4.3.3). Het infiltreren is enkel toegestaan op een afstand van minstens 100 meter van een grondwaterwinning uit een niet afgesloten watervoerende laag. Zie hiervoor [Kaarten | DOV](#) thema grondwater.

Artikel 4.3.3.1.

INHOUD

EXTRA INFO

Onverminderd de bijzondere voorwaarden die in de omgevingsvergunning voor de exploitatie van de ingedeelde inrichting of activiteit kunnen worden opgelegd, zijn de volgende voorwaarden van toepassing op de indirecte lozing van huishoudelijk afvalwater in grondwater, zoals vermeld in de subrubriek 52.1.1, 1° [...] van de indelingslijst :

- 1° elke lozingsmethode waarbij het afvalwater rechtstreeks in de bodem of in een grondwaterlaag wordt geïnjecteerd is verboden;
- 2° alleen de lozing van huishoudelijk afvalwater is toegestaan; het is verboden hierin afvalstoffen te lozen of te laten toekomen;
- 3° tenzij anders vermeld in de omgevingsvergunning voor de exploitatie van de ingedeelde inrichting of activiteit, gebeurt de indirecte lozing via een infiltratievoorziening die aan de volgende voorwaarden voldoet:
 - a) een maximale diepte van 10 m onder het maaiveld;
 - b) zich bevinden op een afstand van ten minste 100 meter van een grondwaterwinning uit een niet-afgesloten watervoerende laag;
 - c) [...]
 - d) de kwaliteit van het geloosde afvalwater is bemonsterbaar;
- 4° de lozing in grondwater van huishoudelijk afvalwater is verboden als de openbare weg van openbare riolering is voorzien;
- 5° het huishoudelijk afvalwater moet voor het in grondwater geloosd wordt, minimaal behandeld, worden volgens de algemene voorwaarden, vermeld in [...] afdeling 4.2.8.

4.2 Aansluiten op een waterloop of gracht

Tot welke categorie een waterloop behoort en wie de beheerder is, vind je terug op www.geopunt.be in de VHA kaartlagen (Vlaamse Hydrografische atlas).

Hieronder vind je een overzicht van de meest voorkomende waterloop/grachtbeheerders en het bijhorende type waterloop of gracht. Een toelating/machtiging of vergunning zal noodzakelijk zijn om te mogen lozen. Soms kunnen er aangepaste voorwaarden worden opgelegd.

Type waterloop of gracht	Beheerder te contacteren
Private gracht tussen private percelen	De eigenaars van de percelen langs de gracht (bij twijfel contacteer de gemeente)
Publieke gracht tussen private percelen	De gemeente of haar rioolbeheerder (bij twijfel contacteer de netbeheerder)
(Publieke) gracht tussen private percelen in een polder of watering	De dienst Polders en Wateringen
Gracht langs een gemeenteweg	De gemeente of haar rioolbeheerder (bij twijfel contacteer de netbeheerder)
Gracht langs een gewestweg	AWV
Onbevaarbare waterloop categorie 3	De gemeente of eventueel provincie cf. vergunning.
Onbevaarbare waterloop categorie 3 in een polder of watering	De dienst Polder en Wateringen
Onbevaarbare waterloop categorie 2	De provincie
Onbevaarbare waterloop categorie 2 in een polder of watering	De dienst Polders en Wateringen
Onbevaarbare waterloop categorie 1	De Vlaamse Milieumaatschappij
Bevaarbare waterweg	De Vlaamse Waterweg

5 Onderhoud en beheer

In de VCRO vind je geen richtlijnen over het onderhoud en het beheer. Ga na wie verantwoordelijk is voor het onderhoud en beheer van de IBA. De individuele of collectieve installatie voor de zuivering van het huishoudelijk afvalwater kan nadien ook aan de instantie bevoegd voor de sanering van het afvalwater worden overgedragen. Informeer je hiervoor bij de rioolbeheerder.

5.1 Wanneer neemt de rioolbeheerder het beheer over?

De rioolbeheerders hebben (verplicht) een aanbod voor de collectieve aanpak van IBA's. Dit is gekoppeld aan voorwaarden en is niet op alle locaties beschikbaar. Enkele zaken die een rol kunnen spelen hierin zijn:

- **Is er permanente bewoning of niet?** Bij onvoldoende of onregelmatige toevoer van huishoudelijk afvalwater is het behalen van het beoogde zuiveringsresultaat uitdagender en dit past niet in de onderhoudsfrequentie of onderhoudsplanning van het collectief beheer. Mogelijk dient er een type IBA gekozen te worden die geen deel uitmaakt van het collectieve aanbod van de rioolbeheerder.
- **Is er niet-huishoudelijk afvalwater?** Mogelijk dient er een type IBA gekozen te worden die geen deel uitmaakt van het collectieve aanbod van de rioolbeheerder; het type en het formaat van de IBA dient te worden afgestemd op de te verwachte vuilvracht.
- **Het aantal aangesloten woningen.** Het type en het formaat van de IBA dient te worden afgestemd op de te verwachte vuilvracht, de IBA's in het collectieve aanbod hebben formaten die niet toegerust zijn voor de aansluiting van grote hoeveelheden vuilvracht.

Dit vraag je best na bij de rioolbeheerder.

Indien het beheer wordt overgenomen door de rioolbeheerder

Het is mogelijk dat ofwel:

- een overeenkomst afgesloten wordt tussen de eigenaar, de bewoner van het pand en de rioolbeheerder;
- de rioolbeheerder de afspraken hierover heeft opgenomen in zijn Bijzonder Waterverkoopreglement (BWVR);
- de onderlinge afspraken worden opgenomen in een erfdiensbaarheid of overdracht naar het openbare domein.

Volgende zaken dienen onderling afgesproken of vastgelegd te worden:

- Wie voorziet de benodigde randwerken voor de plaatsing van de IBA? Dit kan gaan over de aanleg van de private waterafvoer, het voorzien van een elektriciteitsaansluiting, het plaatsen van een voorbezinkput of septische put.
- Welke afvalwaters mogen toekomen op de IBA?
- De IBA mag niet worden uitgeschakeld.
- Er dient een vlotte toegang voor inspectie en onderhoud voorzien te worden. In sommige situaties wordt vastgelegd dat de IBA zich niet mag bevinden achter een hek of afsluiting en dat de toegang vrijgehouden dient te worden.
- De IBA en de bedieningskast mogen niet geopend worden door de eigenaar/bewoner.
- Storingen dienen gemeld te worden bij de rioolbeheerder.
- Verwachte wijzigingen in de samenstelling van de afvalwatertoevoer dienen gemeld te worden bij de rioolbeheerder.

- Wie van de partijen draagt welk deel van de financiële lasten?
- Hoe wordt het onderhoud ingepland? Is er een interventie- of wachtdienst beschikbaar bij de rioolbeheerder en wat zijn hiervan de contactgegevens.
- Wat gebeurt er met de installatie zodra er een openbare riolering wordt aangelegd? Er worden afspraken vastgelegd over de buitendienstname van tijdelijke installaties.
- Er worden erfdienstbaarheden en/of overdracht van gronden naar openbaar domein geregeld. Dit is enkel mogelijk voor collectieve installaties onder strikte voorwaarden van de rioolbeheerder die dan ook het beheer op zich zal nemen.

5.2 Wat als de rioolbeheerder het beheer niet overneemt?

Welke zaken zijn belangrijk als je zelf een IBA moet plaatsen en beheren?

Al het afvalwater moet aangesloten worden op een IBA. Dit dient een lekvrije, structureel stabiele, duurzame en corrosiebestendige installatie te zijn die steeds het afvalwater zuivert tot de wettelijke normen. Deze kan je nalezen in VLAREM II; bijlage 2.3.1. basismilieukwaliteitsnormen voor oppervlaktewater.

De installatie moet voorzien zijn van een CE-markering, het type en de capaciteit van de IBA moet worden afgestemd op de te verwachten vuilvracht.

Er moet een staalnameconstructie aanwezig zijn of geplaatst worden waaruit een representatief staal van 5 liter genomen kan worden.

Het is aanbevolen te kiezen voor een Benor/Vlaminor gecertificeerd systeem (zie www.certipro.be) en een omnium onderhoudscontract af te sluiten.

Na de aanleg van de IBA kan je een vrijstelling van de saneringsbijdragen bekomen op de waterfactuur, mits een attest van de gemeente wanneer de IBA werd gebouwd en wordt uitgebaat volgens de Code van Goede Praktijk en in overeenstemming met de voorschriften uit VLAREM II.

Er is geen erfdienstbaarheid of overdracht van grond naar openbaar domein nodig, de IBA maakt deel uit van de privéwaterafvoer op privaat domein.

Wat houdt onderhoud en beheer van IBA's in?

Bij verhuur of verkoop van het pand dient er ook telkens een overdracht te gebeuren van de lasten in de overeenkomsten voor het beheer van de IBA. Hetzij met de rioolbeheerder of met het bedrijf waarmee een onderhoudscontract loopt.

Het slib uit de IBA en de voor- en nabehandelingsinstallaties dient regelmatig geruimd en opgehaald te worden.

Indien de IBA een systeem is met biofiltermaterialen die langzaam afgebroken worden dient dit materiaal aangevuld te worden wanneer nodig.

De vrije afvoer van het effluent dient verzekerd te blijven. Indien nodig dienen grachten of infiltratievoorzieningen gemaaid of geruimd te worden.

De correcte werking van de beluchting en de elektromechanica dient periodiek nagekeken te worden.

Dagelijks gebruik

Ook voor gebruikers van IBA's geldt dat ze zich gedragen als een voorzichtig en redelijk persoon. Dit is iemand die zich gedraagt als verantwoordelijk persoon die alles doet wat nodig is om voorzienbare schade te voorkomen.

Dit houdt in dat bij voorkeur biologisch afbreekbare huishoudelijke producten en reinigingsmiddelen gebruikt worden.

Kleine hoeveelheden van onschadelijke huishoudelijke producten zijn toegelaten. Het gaat hier dan om detergents voor de afwas, waspoeder voor wasmachine en vaatwasser, wasverzachter, ontkalkingsproducten en waterverzachters.

Volgende producten hebben een **negatieve invloed op de zuiveringsprestaties** en mogen niet rechtstreeks of onrechtstreeks geloosd worden in een IBA;

- Bacteriedodende/ desinfecterende middelen: agressieve reinigingsmiddelen
- Giftige producten: bleekwater, agressieve ontstoppers, verf en spoelwater van verf, white spirit, thinner producten voor de ontwikkeling van foto's, geneesmiddelen, inhoud chemische wc
- Bestrijdingsmiddelen: pesticiden
- Bijtende of ontvlambare stoffen: motorolie, zuren, ether, ammoniak, aceton,...
- Plant aardige of dierlijke olie en vetten: motorolie, frituurolie, koolwaterstoffen (petroleumproducten, stookolie ...)
- Verhardende substanties: cement, voegsel, pleister,...
- Niet afbreekbare stoffen: hygiënische doekjes, maandverband, tampons, karton, plastic, rubber, condooms, luiers, overvloedig veel haren van mens en dier, etensresten
- Verdunding: regenwater, water uit zwembaden

6 Wat als er openbare riolering naar een RWZI wordt aangelegd?

Als er in het collectief te optimaliseren buitengebied een openbare riolering aangelegd wordt naar een operationele RWZI, gaat het gebied over naar het collectief geoptimaliseerd buitengebied. Op dat moment moet al het afvalwater worden aangesloten op de DWA-riolering. De IBA moet worden kortgesloten. Zorg dus dat de IBA steeds bereikbaar is.

Je kunt hier al rekening mee houden door bij de bouw wachtleidingen voor RWA en DWA tot aan de rooilijn te voorzien en de mogelijkheid te creëren om de septische put of IBA te passeren. Vraag na bij de rioolbeheerder of reeds gekend is waar de toekomstige riolering of aansluitingen zich zullen bevinden.

De IBA mag blijven zitten maar mag niet meer functioneren als zuiveringsinstallatie. Door de beluchting (zuiveringsstap) uit te schakelen kan de IBA wel nog gebruikt worden als voorbehandelingsinstallatie.

In het geval dat de rioolbeheerder eigenaar is van de IBA kan het zijn dat de IBA niet weggenomen wordt. Enkel de besturingskast wordt dan verwijderd. Informeer bij de rioolbeheerder wat hun voorwaarden zijn.

Indien de zuivering gebeurt via een collectief systeem is het mogelijk dat je zelf niets moet doen.

7 Keuring privéwaterafvoer

Een keuring van de privéwaterafvoer is o.a. verplicht bij nieuwbouw/herbouw. Het ontbreken van een IBA in collectief te optimaliseren buitengebied leidt tot afkeur wanneer deze werd opgelegd in de omgevingsvergunning.

Een collectieve oplossing, KWZI of decentrale zuivering (niet op privédomein) zijn ook mogelijk om aan de lozingsvoorwaarden te voldoen. Je vraagt de keuring aan wanneer het volledig stelsel is aangelegd. De keurder zal controleren of alle afvoeren aangesloten zijn op de zuiveringsinstallatie en inventariseren waar het effluent op aangesloten is.

Zie ook [Technische specificaties keuring privéwaterafvoer](#)
[Meer weten over de keuring - VLARIO](#)

8 Saneringsbijdrage

De gemeentelijke en bovengemeentelijke saneringsbijdrage/vergoeding wordt aangerekend via de drinkwaterfactuur. Je betaalt deze voor respectievelijk het afvoeren en het zuiveren van je afvalwater.

Wie het afvalwater zelf zuivert in een goed werkende IBA wordt vrijgesteld van de **bovengemeentelijke** saneringsbijdrage of -vergoeding.

En wat met de **gemeentelijke** saneringsbijdrage of -vergoeding?

- Als je je afvalwater zuivert in een IBA die je zelf plaatste en beheert, kom je mogelijk in aanmerking voor vrijstelling van de saneringsbijdrage.
- Als de gemeente, het waterbedrijf of de rioolbeheerder instaat voor de plaatsing en het onderhoud van de IBA, betaal je een IBA-bijdrage of vergoeding.

Meer info vind je op de website van VMM bij [Waterfactuur van een gezin](#) of op de website van je rioolbeheerder of waterbedrijf.

8.1 Vrijstelling saneringsbijdrage/vergoeding

Om aanspraak te maken op de vrijstelling dien je een aanvraag in bij je gemeentebestuur. De gemeente onderzoekt je aanvraag en vult het IBA-attest in. Binnen drie maanden vanaf de dag van je aanvraag bezorgt je gemeente het attest aan je waterbedrijf. Jij ontvangt een kopie, die je alleen hoeft te bewaren. Dit attest is vijf jaar geldig. Nadien moet je opnieuw een vrijstelling aanvragen.

De rioolbeheerder kan je vragen om de goede werking van de IBA en conformiteit met de lozingsnormen aan te tonen aan de hand van staalnames en analyses door een erkend labo.

8.2 IBA-tarief

IBA's aangekocht, geplaatst en geëxploiteerd door de gemeente of door intercommunale rioolbeheerders worden vrijgesteld van de bovengemeentelijke saneringsbijdrage, maar de gemeente zal in dat geval dan wel een aangepaste gemeentelijke saneringsbijdrage aanrekenen. Voor de IBA-bijdrage mag het tarief maximaal 2,4 keer hoger zijn dan het tarief voor de bovengemeentelijke bijdrage.